

Kulturdepartementet og Kunnskapsdepartementet
bukm@kud.dep.no

Oslo, 1.10. 2019

Innspill barne- og ungdomskulturmelding

Kunstnernettverket samler 19 landsomfattende organisasjoner som representerer skapende og utøvende kunstnere i Norge. Samlet har disse forbundene om lag 30 000 medlemmer. Nettverket arbeider med kunstnerpolitikk, med særlig vekt på kunstneres inntektsforhold, sosiale rettigheter, stipend, vederlag og opphavsrett.

Kunstnernettverket viser til Kulturdepartementets og Kunnskapsdepartementets invitasjon, og takker for muligheten til å komme med felles innspill til fremtidens barne- og ungdomskulturpolitikk. De ferdighetene barn og unge får i møte med kunsten, bidrar til refleksjon og det å kunne forholde seg til en fragmentert og sammensatt offentlighet. Evnen til tolke og fortolke andres virkelighet er viktige både i fremtidig yrkesliv og privatliv. Kunsten vekker følelser og den trener opp evnen til å innta andre perspektiver. Kunst bidrar til at barn og unge, og seinere som voksne, kan danne seg meningsfull forståelse av verden. Barn og unge må få møte kunst på kunstens premisser, få lik tilgang til, og erfare et mangfold av kunstuttrykk slik at de i fremtiden kan delta og være aktive på kunst- og kulturarenaer, noe som igjen legger til rette for at kunstnere rekrutteres til fra et bredt lag av befolkningen.

Kunst i skolen

Skolen er den eneste institusjonen som når alle barn, og som daglig har kontakt med dem. Skolen kan bidra til sosial mobilitet, påvirke og bidra til deltakelse i samfunnet, gi muligheter i arbeidslivet, samt bidra til barn og unges identitetsbygging.

Barn og unge må gis en skolehverdag hvor de gis mulighet til å oppleve det mangfoldet og refleksjonsrommet kunsten kan gi, all den tid kunsten også er av avgjørende betydning for barn og unges identitetsbygging, for å sitere kulturmeldingen (Meld. St. 8 (2018-2019) *Kulturens kraft*): «Kunst og kultur kan gi barn og unge opplevingar og eit rom for ytring som har identitetsbyggjande kraft i livet til den enkelte.»

I det forpliktende grunnsynet som skal prege og støtte pedagogisk praksis i skolen, *Overordnet del – verdier og prinsipper for grunnopplæringen*, fremheves det at elevene skal få oppleve et variert spekter av kulturuttrykk og få bruke sine skapende krefter gjennom hele grunnopplæringen. Her er det også nedfelt at opplæringen skal danne hele mennesket og at dette skjer når elevene får kunnskap om og innsikt i natur og miljø, språk og historie, samfunn og arbeidsliv, og sist, men ikke minst *kunst og kultur*. Det er vanskelig å være uenig i at innsikt i kunst og kultur er avgjørende for dannelsen av hele mennesket, men i praksis likestilles og anerkjennes ikke kunstfaget på lik linje med andre skolefag.

De nasjonale prøvene har lenge stått sentralt i norsk skole, og det som måles er ferdighetene i fagene matte, norsk og engelsk. Økt resultatorientering kan medvirke til at skolen risikerer å konsentrere seg mest om det som skal måles. Det som er lettest å måle, blir da det som er viktigst å lære, noe som i neste omgang gjør at kunstfagene får mindre plass.

WWW.KUNSTNERNETTVERKET.NO POST@KUNSTNERNETTVERKET.NO

Skal kunstfaget oppleves relevant og attraktivt må det stilles krav til utøvelsen og formidlingen av faget. Kunsten er sentral og må være en del av utdannelsen og barns skoleløp. Barn må gjennom skoleløpet erfare kunsten og bli forespeilet muligheten selv å bli kunstnere. Skolen kan legge grunnlaget for rekruttering av kunstnere fra alle sosiale lag. Skolen kan bidra til at barn og unge har innsikt i, og har erfart, kunstens betydning for et samfunn.

Kunstnernettverket mener at

- De estetiske fagene i skolen må styrkes.
- Det må stilles kompetansekrav til de som skal undervise i kunstfag, slik det gjøres i øvrige fag i skolen, og obligatorisk opplæring i disse fagene i lærerutdanningen.
- Det må legges til rette for Praktisk-pedagogisk utdanning (*PPU*) i utøvende og skapende kunstfag *innen alle kunstretninger*.
- Generelle krav og anbefalinger til bygging og rehabilitering av skoler må inneholde funksjonskrav til utforming av rom for utøvelse av ulike kunstfag. Skolen må ha en infrastruktur som muliggjør god utøvelse av ulike kunstfag.
- Antall timer med kunstfag må økes gjennom grunnskoleløpet.
- Kunstfaglig og estetisk kompetanse bør være blant de grunnleggende ferdighetene barn skal tilegne seg gjennom grunnskolen.
- Skolen bør være et sted som evner å bevare kunstens kompleksitet. Kunstfaget skal være et selvstendig fag og ikke brukes til måloppnåelse i andre fag.
- Aktivitetsskolen og kulturskolen bør samarbeide og sikre et variert og godt kunsttilbud for barn innenfor skolerammen. Kulturskolens lærere kan bidra og være en viktig ressurs for grunnskolens undervisning.

Kulturskolen

- Kursavgiften må være overkommelig for barnefamilier i lavinntektsfamilier, slik at kurstilbudet fra kulturskolen er reelt tilgjengelig for alle.
- Kurstilbud fra private tilbydere skal ikke være i konkurranse med den offentlige kulturskolen, det bør heller søkes samarbeid med private aktører for å utvide kulturskoletilbudet for å kunne tilby et bredest og mest mulig variert kunst- og kulturtilbud i kommunen.
- Kulturskolen må tilby en bredde av kunstuttrykk og sikre at barn og ungdom får utviklet sine talenter innenfor ulike disipliner.

Den kulturelle skolesekken (DKS)

Gjennom Den kulturelle skolesekken (DKS) kan alle landets skolebarn få mulighet til å oppleve, gjøre seg kjent med og utvikle forståelse for profesjonelle kunst- og kulturuttrykk av alle slag. DKS er avgjørende for at barn og unge skal få oppleve kunst av høy kvalitet og for at det nødvendige møtet med kunst på kunstens premisser i skolen skal finne sted. DKS bidrar til at barn og unge selv rekrutteres til å kunne delta og være aktive på fremtidens kunst- og kulturarenaer.

Kunstnernettverket mener at

- Det må tilstrebes i større grad enn i dag at barn og unge skal ha like muligheter for kunstopplevelser gjennom DKS.

WWW.KUNSTNERNETTVERKET.NO POST@KUNSTNERNETTVERKET.NO

- Det må konkretiseres et minimumsmål på antall DKS-hendelser gjennom et skoleløp.
- Det bør understrekes at DKS ikke skal inngå i pensumundervisningen, men være et selvstendig tilbud om en kunstopplevelse i tillegg til pensum.
- De økonomiske rammene til DKS må økes for å gi plass til en større bredde av kunstuttrykk.
- DKS er en svært viktig inntektskilde for mange kunstnere og det er avgjørende at rammeavtalene forbedres og at betingelsene blir like for de som reiser rundt på skolebesøk. Kunstnernettverket ønsker en tariffavtale for DKS i alle fylker, med gode lønns- og arbeidsvilkår.
- Kulturtankens mandat bør tydeliggjøres og formidles langt bedre enn i dag.

Betydningen av kollektiv kunstopplevelse

Kunstnernettverket vil understreke betydningen av det å erfare kunst i fellesskap, den kollektive og levende/live kunstopplevelsen.

Kunst er av avgjørende betydning for et samfunn. Frederik Tygstrup, professor ved Københavns Universitet, holdt i 2018 et foredrag med tittelen «Kunst, kultur og sosiale fellesskap» på Kulturrådets konferanse om kvalitet. Han fremhevet at det å betrakte kunst som bare en individuell erfaring, er å betrakte den utelukkende som et konsumgode. Tygstrup understreket at kunsten er noe mer enn det. Han fremhevet kunst og kultur som en øvelse i å ta del i et fellesskap, i samfunnsdeltakelse – og dermed en øvelse i demokratisk medborgerskap.

Kulturmeldingen fastslår videre: «Eit rikt og variert kulturliv er ein av føresetnadene for ytringsfridom og eit velfungerande demokrati. Når offentlegheita blir stadig meir oppdelt, kan kunst og kultur både danne, forme og styrkje fellesskap og samfunnsstrukturen rundt oss.»

Kunstnernettverket ønsker velkommen nye digitale plattformer og ser positivt på at kunst og kultur blir formidlet på utallige måter og på utallige steder, på at ny teknologi utvikles, og at de teknologiske og digitale nyvinningene utnyttes til fordel for det brede lag av befolkningen. Vi vil imidlertid fremholde at dette ikke må gå på bekostning av den kollektive kunst- og kulturopplevelsen, og ikke føre til at kunstnernes vederlag reduseres.

- Kulturdepartementet må snarest utrede ordninger som sikrer rettighetshavere betaling for overføring (strømming) av åndsverk ved klasseromsundervisning. Klasserommet er ingen privat sfære.

Med vennlig hilsen Kunstnerpolitikkutvalget

Ruben Steinum – styreleder Norske billedkunstnere

Sverre Pedersen – forbundsleder Norsk filmforbund

Kristine Karåla Øren – forbundsleder Norske danskekunstnere

Heidi Marie Kriznik – leder Den norske Forfatterforening

Jørgen Karlstrøm – styreleder Norsk komponistforening

Hanne Øverland – politisk rådgiver Norske kunsthåndverkere

Anne Kokkin – nestleder i Norsk Skuespillerforbund

WWW.KUNSTNERNETTVERKET.NO POST@KUNSTNERNETTVERKET.NO

NORSKE BILLEDKUNSTNERE | NORSKE KUNSTHÅNDVERKERE | FORBUNDET FRIE FOTOGRAFER | GRAFILL | NORSKE BARNE- OG UNGDOMSBOKFORFATTERE
DEN NORSKE FORFATTERFORENING | NORSKE DRAMATIKERES FORBUND | NORSK OVERSETTERFORENING | NORSK FAGLITTERÆR FORFATTER- OG OVERSETTERFORENING | GRAMART
MUSIKERNES FELLESORGANISASJON | NORSK KOMPONISTFORENING | NOPA - NORSK FORENING FOR KOMPONISTER OG TEKSTFORFATTERE | NORSK SKUESPILLERFORBUND
NORSK SCENEINSTRUKTØRFORENING | NORSKE DANSEKUNSTNERE | NORSK FILMFORBUND | NORSKE FILMREGISSØRER | NAVIO- NORSK AUDIOVISUELL OVERSETTERFORENING